Eduskunnan lakivaliokunnalle

Viite:

LAUSUNTO

Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi yhdistyslain, yritys- ja yhteisötietolain 14 §:n sekä uskonnonvapauslain muuttamisesta (HE 33/2016 vp)

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yhdistyslakia muun muassa siten, että rekisteriviranomainen saa oma-aloitteisesti käynnistää toimintansa lopettaneiden yhdistysten poistamisen yhdistysrekisteristä. Lainmuutos sisältää myös säännökset, joilla selvennetään yhdistyksen selvitysmenettelyä. Lisäksi rekisteri-ilmoituksen tekemistä helpotetaan ja säädetään mahdolliseksi ilmoittaa rekisteriin merkittäväksi kaikki yhdistyksen hallituksen jäsenet. Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) pitää ehdotettuja muutoksia hyvinä ja kannattaa esityksen hyväksymistä. Yhdistysrekisterin tietojen laatu paranee huomattavasti, kun rekisteristä on mahdollista poistaa toimintansa lopettaneet yhdistykset.

Yhdistysrekisteri-ilmoituksen allekirjoittamisesta

Yhdistyslain 48 §:n 2 momentin mukaan yhdistyksen perustamisilmoituksessa on ilmoitettava yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja ja yhdistyksen nimenkirjoittajien tiedot yhdistysrekisteriin merkittäväksi. Lakiin ehdotetaan nyt lisättäväksi säädös, jonka mukaan yhdistys saa ilmoittaa yhdistyksen hallituksen muut jäsenet rekisteriin merkittäväksi. Yhdistyksellä ei ole velvollisuutta ilmoittaa koko hallitusta, mutta halutessaan se voi saattaa myös nämä tiedot julkiseen rekisteriin.

Voimassa olevan lain 48 §:n 3 momentin mukaan yhdistyksen hallituksen puheenjohtajan on allekirjoitettava perustamisilmoitus. Kukaan muu yhdistyksen

Arkadiankatu 6 A, 00100 Helsinki | PL 1140, 00101 Helsinki | Puhelin +358 29 509 5000 | Faksi +358 29 509 5328 | Y-tunnus 0244683-1

hallituksen jäsenistä ei ole oikeutettu allekirjoittamaan ilmoitusta. Säädöstä ehdotetaan nyt muutettavaksi niin, että myös muut hallituksen jäsenet voivat allekirjoittaa perustamisilmoituksen. Lain 52 §:ä ehdotetaan muutettavaksi niin, että muutosilmoituksen voi allekirjoittaa yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja tai joku muu hallituksen jäsenistä.

Rekisterinpidon kannalta säädös muun hallituksen jäsenen oikeudesta allekirjoittaa ilmoitus on osin ongelmallinen. Yhdistyksen toiminnan ja rekisteritietojen ajantasaisuuden kannalta on tietysti hyvä asia, että oikeus ilmoituksen allekirjoittamiseen ei ole vain yhdellä henkilöllä. Säännöstä voi kuitenkin tulkita myös niin, että ilmoituksen voi allekirjoittaa yhdistyksen kokouksessa hallituksen jäseneksi valittu henkilö, jota ei kuitenkaan ilmoiteta rekisteriin merkittäväksi tai joka ei ole rekisteriin merkittyjen tietojen mukaan hallituksen jäsen. Rekisteriviranomainen ei tällaisessa tilanteessa voi mitenkään tarkistaa henkilön oikeutta ilmoituksen allekirjoittamiseen, koska ilmoituksen liitteenä ei ole pöytäkirjoja valinnasta. Lainmuutoksen tarkoitus on ollut helpottaa yhdistyksen mahdollisuuksia erilaisten ilmoitusten tekemiseen, mutta se ei voine johtaa siihen, että ilmoituksen allekirjoittajan asemaa ei voida tarkistaa tai selvittää mitenkään. PRH esittää harkittavaksi säännösten täsmentämistä niin, että ilmoituksen voi allekirjoittaa henkilö, joka joko ilmoitetaan uudeksi hallituksen jäseneksi tai joka on rekisteriin merkitty hallituksen jäsen. Jos yhdistys on päättänyt ilmoittaa rekisteriin vain yhdistyksen hallituksen puheenjohtajan, muilla hallituksen jäsenillä ei pitäisi olla oikeutta allekirjoittaa ilmoitusta.

Lainmuutosten voimaantulosäännöksistä

Yhdistysrekisteriin merkitään tällä hetkellä vain yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja ja yhdistyksen nimenkirjoittamiseen oikeutetut henkilöt. PRH:n pitämän yhdistysrekisterin tietojärjestelmiä täytyy muuttaa, jotta yhdistyksen koko hallitus voidaan merkitä rekisteriin. Tämän vuoksi lainmuutokseen liittyy voimaantulosäännös, jonka mukaan säännös koko hallituksen ilmoittamisesta ja rekisteröimisestä tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Ilmoituksen allekirjoittamista koskeva yhdistyslain 48 §:n 3 momentin osalta voimaantulosäännöksen pitäisi olla sama. Hallituksen muut jäsenet voivat allekirjoittaa perustamisilmoituksen vasta, kun säädös koko hallituksen rekisteröimisestä on voimassa.

Hallituksen esitykseen sisältyy myös ehdotus uskonnonvapauslain eräiden säännösten muuttamisesta. Uskonnollisten yhdyskuntien rekisteri on oma erillinen rekisterinsä, jonka ylläpitämisestä säädetään uskonnonvapauslaissa. Uskonnollisen yhdyskunnan ja uskonnollisen yhdyskunnan paikallisyhteisön perustamisilmoituksen tekemisestä ja allekirjoittamisesta säädetään uskonnonvapauslain 18 ja 19 §:ssä. Näitä säädöksiä ehdotetaan nyt muutettavaksi yhdistyslakia vastaavalla tavalla niin, että myös uskonnollisen yhdyskunnan ja paikallisyhteisön koko hallitus voidaan ilmoittaa rekisteriin merkittäväksi. Tietojärjestelmiin täytyy kuitenkin tehdä tarvittavat muutostyöt, joiden jälkeen

Arkadiankatu 6 A, 00100 Helsinki | PL 1140, 00101 Helsinki | Puhelin +358 29 509 5000 | Faksi +358 29 509 5328 | Y-tunnus 0244683-1

uskonnollisten yhdyskuntien rekisteriin voidaan merkitä koko hallitus. Tästä syystä PRH esittää, että lainmuutoksen voimaantulosäännöksessä todettaisiin, että uskonnonvapauslain 18 ja 19 §:n muutokset tulevat voimaan myöhemmin asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Yritys- ja yhteisötietolain 14 §:n muutos

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös yritys- ja yhteisötietolain 14 §:n säännöstä. Yritys- ja yhteisötietolain kantarekistereitä ovat PRH:n ylläpitämät kauppa- ja säätiörekisteri sekä verohallinnon ylläpitämät työnantaja- ja ennakkoperintärekisterit sekä arvonlisäverovelvollisten rekisteri. Yhdistysrekisteri on tarkoitus liittää yritys- ja yhteisötietojärjestelmään rahanpesudirektiivin implementoinnin yhteydessä, kuten HE:n kohdassa 5 (s.12) mainitaan. Tällä hetkellä yritys- ja yhteisötietolain 14 §:n säännös aatteellisen yhdistyksen rekisteri-ilmoituksen tekemisestä koskee vain tilannetta, jossa aatteellinen yhdistys on ilmoitettu kaupparekisteriin merkittäväksi, koska sillä on elinkeinotoiminnan harjoittamista varten pysyvä toimipaikka tai palveluksessa vähintään yksi työntekijä.

Yritys- ja yhteisötietolain 14 §:ä ehdotetaan nyt muutettavaksi niin, että aatteellisen yhdistyksen kaupparekisteri-ilmoituksen tekemisestä olisivat vastuussa aatteellisen yhdistyksen puolesta kukin hallituksen varsinainen jäsen. Kuten edellä on todettu, säännöksen sanamuoto on ongelmallinen; ilmoituksen tekemisestä olisi vastuussa myös hallituksen jäsen, joka on valittu tehtävään, mutta jota ei ole ilmoitettu tai merkitty rekisteriin hallituksen jäseneksi. Jos yhdistys on päättänyt olla ilmoittamatta koko hallitusta rekisteriin, vain hallituksen puheenjohtajalla on oikeus allekirjoittaa ilmoitus. PRH esittää harkittavaksi säännöksen täsmentämistä niin, että ilmoituksen tekemisestä on vastuussa yhdistysrekisteriin merkitty yhdistyksen hallituksen jäsen.

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

Jouko Koitto

tiimiesimies

yritys- ja yhteisölinja